

Innst. S. nr. 142

(2004-2005)

Innstilling til Stortinget fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen

Dokument nr. 8:43 (2004-2005)

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Rolf Reikvam, Lena Jensen, Karin Andersen og Sigbjørn Molvik om å lovfeste at fylkeskommunene skal tilby opplæring etter modellen skole på arbeidsplass

Til Stortinget

SAMMENDRAG

I dokumentet fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen ta initiativ til å få etablert modellen skole på arbeidsplass som en integrert del av fylkeskommunens ordinære opplæringstilbud. Dersom det er behov for lovendring, må saken forelegges Stortinget i løpet av 2005."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Høyre, Ine Marie Eriksen, Jan Olav Olsen, Raymond Robertsen og Søren Fredrik Voie, fra Arbeiderpartiet, Vidar Bjørnstad, Eva M. Nielsen og Bjørg Riksfjord, fra Sosialistisk Venstreparti, Lena Jensen og lederen Rolf Reikvam, fra Kristelig Folkeparti, Arne Lyngstad og Elsa Skarbøvik, fra Fremskrittspartiet, Arne Sortevik, fra Senterpartiet, Rune J. Skjælaaen, fra Venstre, Trine Skei Grande, og representantene Ursula Evje og Jan Simonsen, viser til dokumentet, med overskrift om å lovfeste at fylkeskommunene skal tilby opplæring etter modellen skole på arbeidsplass. Komiteen går ikke inn for slik lovfesting. Komiteen viser for øvrig til forslaget som fremmes i dokumentet, og til merknadene nedenfor om de problemstillingene som reises der.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen, viser til at statistikken fra 2003 viser at 89,3 pst. av ungdommene gikk i videregående skole. Dette viser at selv om videregående opplæring fortsatt er et frivillig tilbud, er ungdommenes lovfestede rett til skoleplass en rettighet som de fleste benytter seg av. Kravene i et stadig mer spesialisert arbeidsliv med fokus på formell kompetanse øker behovet for videregående opplæring med sikte på muligheten til framtidig yrkeskarriere. Undersøkelser viser imidlertid at enkelte elever ikke søker videregående opplæring mens andre igjen slutter underveis i opplæringsløpet. I skoleåret 2003-2004 var andelen som avbrøt den videregående opplæringen, hele 23,7 pst.

Flertallet mener det er et mål at opplæringen tilpasses på en slik måte at flest mulig oppnår en sluttkompetanse etter endt skolegang. Flertallet viser til at elevene har ulike behov og interesser og at en del elever har større problemer med teorifag enn andre. Flertallet mener derfor at skolen bør kunne tilby elevene ulike former for opplæring, både i teoretisk og mer praktisk retning. Flertallet mener her at en sterkere praktisk vinkling og yrkesretting av opplæring i allmenne fagene vil ha en positiv betydning for at disse elever skal lykkes i gjennomføring av videregående skole.

Flertallet viser til at fylkeskommunene, som ansvarlig myndighet for å gi alle et opplæringstilbud, har stor frihet i valg av modell for å skreddersy ulike individuelle opplæringsplaner fram mot kompetanse som lærekandidat eller fagbrev. Både lovverket og avtaleverket gir fylkeskommunen god anledning til å inngå samarbeid med bedrifter for å gi enkeltelever eller grupper av elever opplæring utenfor skolen. Flertallet er kjent med samarbeidet mellom videregående skoler og enkeltbedrifter der opplæringen i hovedsak finner sted på arbeidsplassen. Hvor stor del av opplæringen som finner sted på arbeidsplassen, vil kunne variere avhengig av de individuelle opplærings-

planene som er utarbeidet for den enkelte elev. Flertallet er kjent med at det i enkelte fylker gis mulighet til praksisplass i en bedrift enkelte dager i uken kombinert med opplæring i skole. Flertallet viser til eksempler, bl.a. i Oppland, der elevene innenfor byggfag og tekniske byggfag har over 50 pst. av opplæringen på VKI på en arbeidsplass. Flertallet mener dette viser nødvendigheten av å videreføre fylkeskommunens mulighet til selv å skreddersy ulike modeller tilpasset de elevene som trenger alternative opplæringsløp. Etter flertallets oppfatning er det viktig å foreta en grundig individuell vurdering i hvert enkelt tilfelle for å avgjøre hva slags tilbud den enkelte elev vil ha størst utbytte av for å bringes fram til sluttkompetanse. Gjennom å utarbeide individuelle opplæringsplaner vil en kunne tilby ulike kombinasjoner av opplæring, helt eller delvis, på en arbeidsplass. Flertallet vil understreke at det vil kunne være forskjeller mellom fylkeskommunene, og mellom skolene innad i et fylke, når det gjelder mulighet til å inngå et slikt samarbeid med næringslivet. Tilbudet og kvaliteten på opplæringen som skal foregå ute på arbeidsplassen, vil være avhengig av at skolene har bedrifter å samarbeide med som er i stand til og villig til å påta seg oppgaven.

Flertallet viser til at Aetat er en viktig samarbeidspartner for å gi arbeidsledige ungdommer uten fullført videregående skole et tilbud om opplæring fram til fagbrev eller annen sluttkompetanse. Flertallet viser til at Aetat allerede samarbeider med Oppfølgingstjenesten når ungdommer enten avbryter opplæringen eller lar være å søke om skoleplass. Flertallet har inntrykk av at samarbeidet i trekanten hjemstedskommune, fylkeskommune og Aetat er godt etablert i de fleste fylker. Hvilke muligheter som kan realiseres innenfor dette samarbeidet, er imidlertid avhengig av at Aetat har økonomiske rammer til å følge opp dette arbeidet tilfredsstillende.

Flertallet er enig med forslagsstillerne når det gjelder behovet for å legge til rette for bruk av arbeidsplassen som læringsarena i større grad enn det som følger av hovedmodellen i fagopplæringen. Flertallet er også av den oppfatning at dagens lovverk gir fylkeskommunene tilstrekkelig anledning til å utarbeide alternative opplæringsløp i et samarbeid mellom fylkeskommunen, den enkelte bedrift og Aetat.

Flertallet viser til statsrådets brev av 22. februar 2005 der statsråden vil vurdere ulike måter å spre informasjon om forskjellige opplæringsmodeller på, herunder prosjektet "Skole på arbeidsplass". Flertallet er enig i dette og ser det som viktig at departementet tar initiativ overfor fylkeskommunene og partene i næringslivet, slik at de kan engasjere seg og at "Skole på arbeidsplass" og tilsvarende opplæringsmodeller kan bli et tilbud både for elever med behov for et alternativt opplæringsløp og for arbeidsledige som mangler formell kompetanse.

Flertallet er positive til at fylkeskommunene prøver ut nye metoder for tilrettelagt opplæring i videregående skole. Flertallet vil understreke at det er fylkeskommunen som har ansvaret for å oppfylle retten til

videregående opplæring. Når det gjelder gjennomføringen av opplæringen, herunder alternative løp fram mot fag- og svennebrev, har fylkeskommunen stor metodefrihet. Dette innebærer etter flertallets oppfatning at fylkeskommunen kan samarbeide med andre, for eksempel arbeids- og næringsliv og Aetat.

Flertallet er svært positive til de ulike initiativ i opplæringen. Dette gjelder bl.a. prosjektet "Skole på arbeidsplass". Flertallet mener det ikke finnes formelle hindringer for at dette prosjektet kan videreføres.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til skolereformen "Kunnskapsløftet" som bygger på at staten har tillit til at fylkeskommunene, herunder skolene, har best forutsetninger for å vite hvordan god læring kan skapes og gjennomføres, innenfor rammen av nasjonale mål. Disse medlemmer mener at denne friheten til å organisere opplæringsløp for elevene må respekteres.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til at utvikling av ulike modeller for organisering av fagopplæringen er krevende og forutsetter medvirkning fra mange parter. Sjøl om ansvaret ligger hos fylkeskommunen og opplæringsloven åpner for stor frihet til valg av modeller, er det avgjørende at alle parter, fra sentrale myndigheter til den enkelte skole og bedrift, trekker i samme retning. Derfor mener disse medlemmer at det også er et statlig ansvar å ta initiativ for utvikling av opplæringsmodeller som kan styrke og utvikle fagopplæringen. Modellen skole på arbeidsplass er en organisering som staten sammen med fylkeskommunene og næringslivet må ta et felles ansvar for å utvikle innenfor rammene av opplæringsloven.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti er bekymret for det store frafallet i den videregående opplæringen. Disse medlemmer viser til at elever som får oppfylt sitt førstevalg, vil gjennomføre skolegangen i større grad enn de elevene som kommer inn på sitt 2. eller 3. valg. Disse medlemmer minner i den forbindelse om forslaget fra mindretallet, bestående av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti i Innst. S. nr. 268 (2003-2004) om å be Regjeringen fremme forslag til endring av opplæringsloven § 3-1 slik at en søker får rett til sitt førstevalg til grunnkurs.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen viser til at Fremskrittspartiet vil legge ned fylkeskommunen så raskt som mulig; Fremskrittspartiet ønsker to forvaltningsnivåer i Norge. På denne bakgrunn vil disse medlemmer ikke støtte det fremsatte forslaget om å lovfeste at fylkeskommunene skal tilby opplæring etter modellen skole på arbeidsplass.

Disse medlemmer viser også til at Fremskrittspartiet ønsker en annen utdanningsfinansiering i Norge

basert på at staten betaler skolepenger direkte til den skolen eleven i fritt skolevalg på nasjonal basis selv velger. Disse medlemmer peker på at Fremskrittspartiet ønsker fri skoleetablering innenfor et nasjonalt godkjennings- og tilsynssystem og uten bestemmelser som gir vertskommuner og vertsfylker en uttalerett og/eller innsigelsesrett. Disse medlemmer viser videre til at friskoleloven nå er utvidet til også å gjelde videregående opplæring. Fremskrittspartiet ønsker dagens ordning forsterket gjennom sammenslåing av opplæringsloven og friskoleloven og med felles finansieringsmodell der alle pengene følger eleven og ikke skoleeier.

Disse medlemmer understreker at Fremskrittspartiet ønsker å legge til rette for en oppgradert og forsterket yrkesrettet utdanning. I en slik forsterket utdanning inngår valgmuligheter med både kortere varighet enn tre år og med mer praktisk innhold på arbeidsplassen enn dagens hovedinnretning av yrkesrettet videregående utdanning. Disse medlemmer peker på at fri skoleetablering vil kunne legge til rette for en større variasjon i tilbudet også til de elever som etterspør praktisk rettet yrkesutdanning på videregående skoles nivå. Disse medlemmer peker på at Fremskrittspartiets finansieringsmodell gir både eksisterende og nye skoleeiere en god mulighet for å utvikle et bedre tilpasset tilbud om yrkesrettet opplæring til elever i videregående utdanning.

Disse medlemmer vil uttrykke støtte til initiativ fra departementet som kan gi elever i videregående skole et alternativt opplæringsløp etter modellen "Skole på arbeidsplass" for arbeidsledige som mangler formell kompetanse. Disse medlemmer forutsetter at partene i arbeidslivet oppfordres til å delta på ulike måter. Disse medlemmer peker spesielt på muligheten som friskoleloven gir for å etablere nye tilbud til de elever som etterspør praktisk rettet utdanning på videregående skoles nivå.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen øke støtten til frittstående skoler i grunnutdanningen fra 85 pst. til 100 pst. av vanlige driftsutgifter for alle offentlige skoler fra og

med statsbudsjettet for 2006, samt innarbeide i budsjettet et finansieringssystem som også sikrer offentlig fullfinansiering av offentlig godkjente utdanningstilbud i grunnutdanningen som ikke drives av offentlig myndighet."

"Stortinget ber Regjeringen legge frem sak med forslag til sammenslåing av opplæringslov og friskolelov for å sikre et felles lovverk for alle elever i grunnutdanningen."

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen øke støtten til frittstående skoler i grunnutdanningen fra 85 pst. til 100 pst. av vanlige driftsutgifter for alle offentlige skoler fra og med statsbudsjettet for 2006, samt innarbeide i budsjettet et finansieringssystem som også sikrer offentlig fullfinansiering av offentlig godkjente utdanningstilbud i grunnutdanningen som ikke drives av offentlig myndighet.

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen legge frem sak med forslag til sammenslåing av opplæringslov og friskolelov for å sikre et felles lovverk for alle elever i grunnutdanningen.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr. 8:43 (2004-2005) - forslag fra stortingsrepresentantene Rolf Reikvam, Lena Jensen, Karin Andersen og Sigbjørn Molvik om å lovfeste at fylkeskommunene skal tilby opplæring etter modellen skole på arbeidsplass - vedlegges protokollen.

Oslo, i kirke-, utdannings- og forskningskomiteen, den 17. mars 2005

Rolf Reikvam
leder

Rune J. Skjælaaen
ordfører

